Conclusiones Juridicæ Inaugurales
de
EUREMATICIS
Seu
STRATAGEMATIBUS JURIS,
Vulgò
Von Juriſtiſchen Kintgen/

Quas
Conſenſu Ampliſſimæ Facultatis Juridicæ
Sub Præsidio
Viri Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi atque Excellentissimi
DN. FRIDERICI GERDESII,
J.U.D. Pand. & Cod. Profeſs. noſtræ Academiæ Ord.
Conſiſt. Regii Adſeſſoris dignisſimi, Facultatis ſuæ
Decani ſpectabilis,
Domini, Patroni, Promotoris ac Præceptoris ſui
omni honoris cultu proſequendi,
in Auditorio Majori
Horis conſvetis matutinis ad ventilandum
d. 4. Junii Anni 1674.
Eruditis, ſinceris & placidis ingeniis
exhibet
Frantz von Eſſen.

Recuſa GRYPHISWALDIÆ, 1704.
Typis Georgii Henrici Adolphi, Acad. Reg. Typogr. 6.

Proſcenium.

VIX SS. LL. noſtrarum ulli diligentisſimo inveſtigatori ſplendidius occurret encomium, quam quod Advocatis in L. Advocati. C. de Advocat. diverſ. jud. tribuitur, in quo nihil magis animum afficit, quam felicisſima illa collatio inter Advocatum & Militem, ſeu inter ſagatos & togatos milites. Tam in ſplendore quam promptitudine armorum togatus noſter ſagato nulli cedet. Vide armatum illum & defendentem & offendentem: Si eſt defendens, Galea ſit bona conſcientia, ne ex improvido ictu quicquam turbetur; Loricam aptet juſtitiam, qua munito nihil nocebit, cauſæ bonitate ceu clypeo reliquum tegat corpus, eamque contra tela & objectiones adverſarii in tempore obvertat. Ocreis conſtantiæ ſit indutus, ne labaſcat cum tota ſua cauſa. Sin offendens noſter Miles vult eſſe, promptior adierit tum eminus tum cominus. Eminus transverberantia adhibebit tela, ex Themidos ſacratisſimo armamentario deprompta, eaque exercitatisſimo ſuo calamo explodet. Tria tormenta majora, utpote tria illa juris præcepta, ubicunque ſecum circumvehat, oportet. Si inſtrumentorum & teſtium ſatellitio ſtipatus incedit, omnia adverſarii tentamina his annihilabit. Si addat exceptiones ſuas præprimis peremptorias, omnis moles Adverſarii corruet. Cominus & cæſim & punctim decretaturus utatur acutisſimo gladio ingenii ſui ut & framea ſ. machæra promptisſimæ linguæ imo

illuſtriori bipenni ſinceritatis ſuæ perpetuæ. His armis argutisſima quæque Sophismata (tamen absque ullo acri morſu) poteſt perforare & eludere. *Ipſum autem bellum togati noſtri eſt proceſſus, quod à ſagato milite per clarigationem denunciatur, à togato per citationem, & quod in illo faciunt literæ diffidatiæ, vulgo* die Abſagungs-Brieffe/ *in hoc litis conteſtatio* die Befeſtigung des Krieges *facit. Hoſtis togato eſt adverſa pars, judicium locus pugnæ, dilationes ſeu feriæ ſunt induciæ, Mediatores ſunt compromiſſarii, pro copiis auxiliatricibus ſtant conſilia & reſponſa Prudentum, in replicis & duplicis varii fiunt conflictus; Hypothecæ & pignora cum ſatisdatione æquivalent Obſidibus; Victoria tota in ſententia conſiſtit, & peculia Advocatorum ſunt quaſi Caſtrenſia.* *Et quod ſingulariter obſervandum eſt, ut in bello nihil perficitur, niſi id fiat vel vi vel clam, ſic etiam hoc fit in militia togata; ſi enim ibidem aliquod aperto jure ad optatum finem perduci nequit, ſtatim recurritur ad juris ſtratagemata & ſæpius illa clam efficiunt, ut quis victoriam in cauſis deportet, quam iis haut adhibitis non adepturus fuisſet.* *Ex prædictis igitur ſatis liquet, quod ſicuti in bello, ita etiam in foro dentur Stratagemata. De quibus in præſentiarum loco Diſputationis publicæ per quinque Sectiones breviter ita acturus, ut in prima Stratagematum juſtitia, definitio & diviſio, in ſecunda Stratagemata nonnullorum contractuum, in tertia ultimarum voluntatum, in quarta judiciorum ſeu Proceſſus, & in quinta cauſarum feudalium proponantur.* *Hoc tantum enixe à te B. L. contendo, ut hunc laborem faventibus oculis aſpicias, & ſi non omnia ad Palatum tuum fuerint, ignoſcas. Summum tantummodo Numen humillimis veneror precibus, ut huic labori adeſſe mihique ad ſcopum conſequendum auxilium ferre velit. Eſto itaque:*

SECTIO I.

SECTIO I.

De

Stratagematum juſtititia, definitione & diviſione.

DE Stratagematibus forenſibus, ne incaſſum diſputare videar, & præjudiciali cauſa omiſſa principalis actionis deciſio reddatur eluſoria *§. 13. inſt. de action. L. 16. & 18. ff. de except.* prius hanc præjudicialem quæſtionem, ſcil. An Stratagemata forenſia ſint licita? brevibus præmittere & explanare, non abs re eſſe putavi. Quando enim bellica jure HUMANO *L. nihil intereſt, 2. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ.* DIVINO *Joſ. 8. ubi Auguſt. qu. 8. Deut. 16. n. 1. Sam. 5. verſ. 23. Judith. cap. 13. Danæ. lib. 7. Polit. Chriſt. c. 6.* Et MORIBUS *Gentil. de jur. bell. lib. 2. cap. 3. Polian. in tr. de Stratag. Lipſienſ. lib. 5. Polit. c. 17. Boter. de Stratag. lib. 9.* eſſe conceſſa hodie nemo dubitat, ideo etiam inter litigantes Stratagemata forenſia in bona & juſta cauſa ad vincendum adverſarium adhiberi poſſe indubium erit. Lites enim nihil aliud ſunt, quam prælium civile, ut ſupra etiam demonſtratum, vel ſecundum verba *Gothofred. ad L. 14. C. de advoc. diverſ. jud.* nihil tam ſimile eſt bello, quam lis & judicium, & ideo quæ in bello ſagato juſta ſunt, & hic in togato non injuſta erunt. Sicuti enim aliæ Diſciplinæ & artes habent ſua κρύφια & commenta, Dialectici ſua σοφίσματα & elenchos; Rhetores ſuos colores, fucos & tropos. *Clapm. 1. arc. pol. 2.* Duces militares commenta belli. *Liv. lib. 4.* vel furta militaria, Mercatores & alii contrahentes ſuas circumventiones. *L. 16. §. 4. de Minor. L. 22. §. 3. Locat.* quas JCtus naturaliter licitas eſſe dicit, *d. L. 16. §. 4. ff. de min.* ita

etiam in ſoro Advocati in arduis caſibus habent dolos, ſimulationes & Stratagemata licita ad jus ſuum obtinendum, *L. 19. §. cum me. 3. ff. de negot. geſt. Weſenb. Paratitl. C. de dol. mal. Myrſ. 3. obſ. 6.* vel perſonam tuendam. *L. 1. §. 2. & ſeq. ff. de dol. mal.* quæ Pomponius & Ulpianus remedia vocant *L. 1. ff. de jurejur.* Herennius Modeſtinus εὑρήματα ſeu Eurematica, de quibus librum ſingularem ſcripſit, ex quo deſumpta eſt *L. 58. ſolut. matrim. Cujac. 12. obſerv. 32. Calvin. in Lex. voc. Eurema.* Practici hæc aliquando cautelas nominant, item ſubtilitates & extraordinaria remedia juris, in quibus nervus ſeu, ut Imperator loquitur, ambigua fata cauſarum *L. 14. C. de advoc. diverſ. jud.* conſiſtunt, quibus neglectis cauſa ipſa facile amittitur. Sed ne juſto diutius huic quæſtioni præjudiciali inhæream, ad definitionem ſeu potius deſcriptionem progredior, quam conſtituo talem, ſcil. quod Stratagemata juris ſint callidæ quædam rationes ſive ſubtilia JCtorum inventa, quibus quis jus ſuum aliqua ſagacitate non ſolum defendit, ſed etiam ſimul præter exſpectationem adverſarium vincit *Brederod. in Epiſt. dedic. Tom. 1. cautel. præfix.* Sunt autem illa vel defenſiva vel offenſiva, utraque occurrunt vel in contractibus, vel ultimis voluntatibus, vel Proceſſu, vel cauſis Feudalibus.

SECTIO 2.

De Stratagematibus quorundam contractuum.

PRæmiſſis præcedenti Sectione illis, quæ ad Stratagematum juſtitiam, definitionem & diviſionem ſpectant, jam in ſpecie de Stratagematibus illis, quæ in quibusdam contractibus tam offenſive quam defenſive locum habent, erit dicendum.

CON-

CONCLUSIO I.

Elegans offenſivum Stratagema eſt, quod Dd. oſtendunt Creditori, quo ſuum Debitorem ut debitum confiteatur, convincat, ſc. ut ad illum det literas, quibus ſignificet, ſe jam ſcire, quod ſummam illam debeat, & ob id eum velit rogare, ut ſolvat, quas literas ſi recipiat, & legat debitor, nec proteſtetur ſe nihil debere, debitum fateri creditur. *L. ſi filius. 16. ff. ad SCt. Maced. Menoch. lib. 2. A. I. Q. caſ. 21. n. 3. Maſcard. de probat. concluſ. 151.* ſic etiam recipiens rationes & retinens ac tacens videtur obligationem agnoſcere. *Mev. part. 3. dec. 65.* & rationes intra decennium oblatæ nec intra tantum temporis ſpatium improbatæ ſolutionem probant. *Mev. part. 1. dec. 79.*

CONCL. II.

Quando in gravi tempeſtate jacta eſt ciſta & de contentis in arca nihil conſtat, tunc ſecundum jus Avariæ illa arca in cenſum communium bonorum eatenus tantum venit, quatenus extrinſecus tantum apparet *artic. 40. jur. marit. Wisbii. 5. Weitzius tract. de Avaria. cap. 7. §. 4. Locen. de jur. marit. lib. 2. cap. 8. §. 9. Marquard. de jur. mercat.* ne autem ille, qui gemmas, aurum, argentum ciſtis incluſas in navi repoſuit, hoc prædicto modo enormiſiſſime lædatur, pro ipſo hoc Stratagema eſt, ut mature Magiſtro navis, antequam naufragii periculum extet, hoc indicet, quo poſtea, ſi naufragium exiſtat, rerum iſtarum ratio ſecundum verum pretium in contributione habeatur, & res ſecundum externum aſpectum non æſtimentur. *Marquard. d. l. num. 29.*

CONCL. III.

Cum incendium præſumatur culpa inhabitantium eſſe exortum per *L. 3. §. 1. ff. de offic. Præf. vig.* Judex ex hac præſumptione contra inhabitatorem inquirere poteſt,

eum-

eumque urgere, ut authorem incendii nominet, ne autem inhabitator, conductor vel Paterfamilias ita præſumptive teneatur, Stratagema pro eo eſt, ut probet, ſe pervigilem & in domo diligentem fuiſſe, temporeq; noctis conſueviſſe admonere ſervos, ut ignem diligenter cuſtodiant. *Sande lib. 8. tit. 6. dec. 9. Mon. lib. 2. A. I. Q. caſ. 309. n. 17.*

CONCL. IV.

Putant quidam Dd. optimum Stratagema eſſe pro venditoribus rerum immobilium *v. gr.* ædificiorum, ut ſibi dominium rei venditæ tam diu reſervent, usque dum ipſis integrum pretium fuerit ſolutum. Aſt nobis admodum periculoſum videtur hoc Stratagema, quia tunc etiam periculum rei venditæ eſt venditoris. *Carpz. 1. reſp. 108.* res enim perit ſuo Domino. *L. 6. & 9. C. de pign. act.* cautius igitur agunt ejusmodi venditores, ut ſibi tantum hypothecam in re vendita reſervent, quæ ſi poſtea periit, habent venditores contra emptores nihilominus actionem perſonalem.

CONCL. V.

Ut emptor caſtrorum vel prædiorum plane tutus ſit de evictione, pro ipſo hoc Stratagema eſt, ut publicis Edictis in locis prædio vel caſtro vicinis curet citari omnes, qui ſua intereſſe & ibi loci aliquid juris habere putaverint, ſub comminatione perpetui ſilentii. *Gail. lib. 1. obſ. 57.* Utrum vero emptor invito venditore posſit à judice citationem edictalem contra quoscunque, qui ſua intereſſe putaverint, ſub pœna perpetui ſilentii petere, item de forma citandi, *vid. Boer. deciſ. 255. n. 9. Gail. d. l.*

CONCL. VI.

Debitor qui bonis cesſit, non ſtatim in totum libera-

tur

tur ab obligatione & debito *arg. L.7. C. qui bon.ced. poſs.* ſed ſi poſtea ad pinguiorem fortunam pervenerit, in tantum quantum facere poteſt convenitur. §. *fin. Inſtit. de act. L. 4. & 7. ff. de ceſs. bon.* Eodem jure habetur ejus uxor, quæ propter communionem bonorum, ſi prolem habuit cum marito, ex ipſius ære alieno durante ſocietate conjugali contracto tenetur, adeo ut etiam quod ex hereditate ſuorum parentum vel aliunde quovis titulo ipſi obvenit, creditoribus mariti in ſolutum cedere teneatur, cum ſimplex ceſſio non ſit modus tollendæ obligationis. *L.1. ff. qui bon. ced. poß. Brunn. in tract. de ceß. bon. quæſt. 19. pr. n. 1. Gvid. Pap. deciſ. 343. & conſ. 124. n. 4.* Ne autem hoc modo mulieres damnum ſentiant, pro ipſis hoc Stratagema eſt: ut ſibi in pactis dotalibus omnia illa bona, quæ ex hereditate ſuorum, vel aliunde quovis titulo obvenerint, tanquam receptitia reſervent, hoc enim caſu non tenentur uxores mercatoris cedentis creditoribus ex iſtis bonis ſatisfacere, cum non facta ſint communia, ex quibus tantum æs alienum durante ſocietate contractum eſt ſolvendum, niſi ſtatuto vel conſuetudine aliud introductum eſſe probetur.

Concl. VII.

In plerisque civitatibus Germaniæ uſitatum eſt, ut migrantes ex civitatibus vel demortuorum civium bona efferre volentes in redhoſtimentum defenſionis & tributorum certum quid fiſco (quod genus vectigalis der Abſchoß / die Nachſteur appellatur) ſolvere teneantur *Dn. Mev. ad Jus Lubec. part. 2. tit. 2. art. 4. n. 11.* quod interdum Decima, interdum Quarta, nonnullibi Tertia pars eſt. *Rauchbar. art. 1. quæſt. 15. n. 1.* Ut autem quis hanc detractionem declinet, primum Stratagema eſt: Ut hæres, legatarius, vel alius, cui hereditas, legatum, vel ſimile

quoddam obvenit hereditatem non dividat, nec portionem ſibi debitam alio transferat, ſed ibi relinquat, & quotannis fructus & reditus inde percipiat. *Berlich. part. 3. concl. 52. n. 89.* Secundum: ut Legatarius, ſi confidit de herede, renunciet legato vel curet apocham privatam ſuper debito legati fieri. *Berlich. d. l. n. 91. Dn. Card. Tuſch. Tom. 4. pract. concl. lit. G. concl. 20. n. 1. & 2.* Tertium, ut defunctus extraneo aliquid non titulo hereditatis vel legati vel fideicommiſſi, ſed titulo mortis cauſa donationis relinquat, nam in mortis cauſa donatis jus detractionis non habet locum, niſi etiam in ſtatuto cautum ſit, ut etiam de contractibus & qualibet exportatione bonorum gabella ſolvatur, uti prolixe demonſtrat *alleg. Berlich. n. 58. 59. 60.*

Concl. IIX.

Quando Mater tranſit ad ſecunda vota, & filiis ſuis pupillis non petit Tutores, nec rationes adminiſtratæ tutelæ reddit & reliqua reſtituit, bona ſecundi mariti ſ. Vitrici pupillis pro reddenda adminiſtratione tutelæ tacite ſunt hypothecata. *L. pen. C. in quib. cauſ. pign. tac. contrah. Neguz. de pign. mem. 4. p. 2. n. 156.* ideo ſtratagema eſt, ut ille, qui contrahit matrimonium cum vidua, curet reddi ab illa rationem & cum reſtitutione reliquorum refutari tutelam *Berlich. part. 1. concl. 67. n. 83. Gail. 2. obſ. 90. n. 2.*

Concl. IX.

Quando mercatores inter ſe ſocietatem iniverunt, tunc ſocius ſocio rationes reddere tenetur, ubi vero, ſtante ſtatuto quod mercator rationem adhuc intricatam juſto tempore reddere teneatur ſub certa pœna, id præſtare non poteſt, Dd. Itali ei ſuppeditant hoc Stratagema, ut ſcil. in folle (ut loquuntur Calliſtratus *in L. 82. de con-*

dit.

dit. & demonſtr. Alicat. de V. S. n. 4. Eſcobar. de ratiocin. adminiſt. c. 10. n. 48. & 49.) h. e. inexplicite & confuſe offerat rationem & calculo ſubducto ſe unius tantum nummi debitorem remanere profiteatur, eumque nummum illico ſolvat, ſimulque ad fidejuſſorem dandum ſe paratum oſtendat in eventum, ſi apparuerit debitor in majori ſumma. *Bald. conſ. 353. vol. 3. Marquard. de jur. Merc. lib. 2. cap. 11. n. 32. 33.*

CONCL. X.

Ex concubina natis & per ſubſequens matrimonium legitimatis ſæpius controverſia moveri ſolet, an omnibus juribus legitime natorum frui poſſint ac debeant, & præprimis ſi extat ſtatutum, quod in collegia opificum nemo niſi legitime natus recipiendus ſit, vel, daß allein die jenigen/ ſo auß einem rechten ehrlichen Ehebette gebohren/ ſollen in die Zunfft recipiret werden; ex concubina natis & legitimatis receptio in collegium quandoque denegatur. Verum ut omnem litigii cauſam tollant, hoc Stratagema pro illis ſuppeditatur, ut ſcil. curent ſibi dari teſtimonia natalitia Geburts Brieff/ quod ex thoro legitimo & parentibus honeſtis nati ſint, daß ſie von ehrlichen frommen Eltern und auß einem recht ehrlichen ohnbefleckten/ ohngetadelten Ehebette herkommen und gebohren. Nec poteſt Magiſtratus per ſubſequens matrimonium legitimatis ejusmodi literas natalitias denegare, prout præjudiciis demonſtrat *Carpzov. part. 2. conſt. 6. def. 15. in fin. Richter. part. 2. dec. 80. n. 15.*

CONCL. XI.

Ut honorarii tutores adverſus pupillorum actiones ſint ſecuri, ſi forte per ordinarios in rebus pupillaribus damnum aliquod datum eſt, nec hi ſolvendo ſint, ut damnum datum reſarcire queant, hoc Stratagema ipſis

 ſub

ſubminiſtratur, ut monendo ſedulo inſtent apud ordinarios eosque hortentur, ut in rebus pupilli adminiſtrandis eam adhibeant diligentiam, quam diligens Paterfamilias rebus ſuis ex bona fide præbere ſolet. *L.10.l.13. §.1.l.33.pr.ff.de admin.tut.* & ſi admoniti vel per contumaciam plane non gerere, vel ſegniter aut fraudulenter adminiſtrare pergant, judicem adeant, & ſegnes ac fraudulentos tutores mature & bona fide ſuſpectos poſtulent. *L.3.§.2.ff.de admin.tut. L.2. verſ.ſi per dolum. C. de divid. tut.*

CONCL. XII.

Filiæ, quæ amplisſimam dotem à patre accipit, ut à conferendi necesſitate ſe liberet, hoc conſilium datur, ut dote contenta à patris hereditate abſtineat, eidemque renunciet, quo caſu fratribus & ſororibus ſuis nihil de dote communicare tenetur. *L. ult. ff. de dot. collat. ibid. Brunn: & ad L.10. C. de collat. Chriſtin. vol.4. deciſ.2.n.4.* etiamſi reliqui liberi ex hereditate tantumdem conſequi haud posſint. *Scheplitz. ad conſvet. March.p.3.tit.3.§.13.n.28. ſeqq.*

CONCL. XIII.

Sumptus ſtudiorum collationi non eſſe obnoxios, communis eſt Dd. ſententia; præſumitur enim Pater donandi animo eos ſubminiſtrare. Ne autem filiabus inde quid decedat, Stratagema hoc pro Patre filiabus conſulere volente traditum reperitur, ut proteſtetur ſe non donandi animo ſuppeditare voluiſſe, vel ut in librum rationum, in quibus alia ſua credita conſignata habet, referat, ex iſta enim relatione præſumptio libertatis tollitur & donandi animus eliditur.

CONCL. XIV.

Ex intercesſione non obligari mulierem niſi SCto

Velle-

Vellejano & Auth. ſi qua mulier C. de SC. Vellej præ-via certioratione renunciaverit plus quam manifeſtum eſt. Verum cum renunciationes mulierum variis ex cauſis ſoleant impugnari iisque opponi quod vel non legitime facta ſit renunciatio, vel non legitima præceſſerit certioratio. Unde creditores mulierum interceſſiones admittentes ſæpius defraudantur. Traditur autem pro his hæc cautela, ut ſc. ipſi mulieri pecuniam credant, ut alius eam non conſequatur & ab ea ſibi illam reddi ſtipulentur, quo caſu ex propria obligatione & velut ex conſtituto mulier tenetur, licet mutuo acceptam pecuniam alii deinde crediderit. Nam ſicuti emere ac vendere aut alium contractum inire non prohibetur, ita nec mutuum accipere aut dare ei interdictum reperitur. *l. 15. C. de uſur. Mej. C. I, A. tit. de reb. cred. th. 11.*

CONCL. XV.

Ad præſtandam evictionem in contractu emptionis regulariter agi non poteſt, niſi res judicio ſit evicta. *L. 3. C. de evict.* Ut autem de iſta evictione ſit ſecurus emptor, utile hoc habebit ſtratagema, ut aliquem ſubornet & ſubjiciat, qui ab eo vindicet rem quo caſu ipſum venditorem ad evictionem præſtandam cogere poteſt. *L. 19. §. 3. ff. de neg. geſt. ibique Dn. Brunn.*

CONCL. XVI.

Cum non habueris ad probandum debitum niſi unum teſtem non omni exceptione majorem, cujus ſolius teſtimonium ad deferendum juramentum ſupplendæ probationis inventum non ſufficit, hoc Stratagemate utendum: ut ante ceptum judicium alii cauſam cedas, qui inſtituta actione & debitore creditum negante ipſum cedentem cum altero non omni exceptione majore teſte

ad dicendum teſtimonium de veritate crediti offerre poteſt. Et quamvis in tali caſu non videatur ceſsionarii intentionem plene eſſe probatam, quia tamen per legitimam ceſsionem omne jus agendi translatum eſt in adverſarium, adeo ut cedens ipſe cenſeatur extranei loco. *L. ſi cum emptor. in pr. ff. de pact. L. 2. §. cum quis debito. ff. de hered. vel. act. vend.* ideo in cauſa ſic translata teſtimonium dicere poteſt. *Oldendorp. claſs. 3. act. 2. cum Dd. ibi allegat.* horumque duorum teſtium depoſitio tantam poteſt habere vim, ut juramento ſuppletorio locus eſſe queat. Duo enim teſtes minus idonei ſemiplenam faciunt probationem & ad deferendum juramentum ſuppletorium judicem movere poſſunt. *Dn. Mev. p. 3. dec. 402. n. 1.*

SECTIO 3.

De

Stratagematibus ultimarum voluntatum.

RFcenſitis quorundam contractuum Stratagematibus, jam ſequuntur ea, quæ ſunt ultimarum voluntatum.

CONCLUSIO I.

De jure civili regulariter Pater ſpurio ſuo nihil poteſt donare vel teſtamento relinquere. *Auth. ex complexu. C. de inceſt. nupt. Gail. lib. 2. obſ. 88. n. 1.* quod ſecundum *alleg. Gail.* adeo verum eſt, ut etiam ſtatutum, quod in contrarium factum, non valeat; Tradunt autem Dd. quædam Stratagemata, quorum auxilio Patres ſpuriis in ultima voluntate aliquid relinquere poſſint, quorum (1) eſt, ut cum Pater filium ſpurium alere debeat *per text. ſingul. in*

cap.

cap. cum haberet, in fin. de eo qui duxit in matrim, quam polluit per adult. Palæott, de ſpur, & noth. c. 49. num. 3, lit, I. Pater ſpuriis tantum relinquat, quantum ad alimenta ſufficit, hoc modo: Relinquo ſpurio meo fundum in vita ſua pro alimentis, & poſt mortem ipſius filiis, quibus poteſt relinqui pro eorum alimentis *L. fin. C. de nat. liber.* & ita quoque ſentit *Palæott. d. tract. cap. 45. n. 8.* quod tamen procedere dicit, ſi hæc alimenta legitimum non excedant modum, ſed talia ſint, qualia boni viri arbitratu eſſe debent, uti tradit *Menoch. de A. L. Q. lib. 2. caſ. 182. n. 33.* deinde obtinet, quando ſpurii non habent, unde ſe alant, ſecus, ſi aliunde alimenta habent, *per text. in L. ſi quis à liberis, §. ſi filius. ff. de lib. agn.* (2) Si ſint fœminæ ſpuriæ, Pater alimentorum loco dotem eodem modo legare poteſt. *Bart. arg. L. cum poſt, §. gener. ff. de jur. dot.* idemque tradit *in d. Auth. ex complexu. C. de inc. nupt.* modo dos illa non ſit inofficioſa aut illegitima, quia tunc fraus forte præſumeretur. *Bart. in alleg. L. ſi gener.* & profecto dos congrua erit ſecundum Patris qualitatem & facultatem, ut tradit *Dec. conſ. 611. n. 8.* quod autem tantum procedit, ſi filia non habeat, unde ſe dotare poſſit, ad inſtar ejus quod de alimentis dictum eſt. *Peregr. de jur. fiſc. tit. 18. n. 70.* (3) Si Pater à Principe petit facultatem aliquid ſpuriis relinquendi, & Princeps in Reſcripto dicit, non obſtante contraria lege, ſive Authenticorum conſtitutione *arg. l. ſi quis in principio teſtamenti. pr. ff. de leg. 3.* (4) Si pater procurat, ut Principis reſcripto in legitimornm numerum cooptentur, nam eo etiam caſu legitimorum inſtar, & una cum vere legitimis ab inteſtato Patri ſuccedunt. *Palæot. in d. tr. c. 45. n. 13.*

CONCL. II.

Pater debet filium quem in poteſtate hobet vel hæredem

dem inſtituere, vel illum nominatim ex cauſis *in Nov.115. cap.3.* expresſis exheredare, *L.30. de lib. & poſth.* ſi autem filius eſt prodigus vel multo ære alieno obrutus, ita ut Patri metuendum, ne bona poſt mortem Patris illi obventura disſipet, aut illi à creditoribus portio hereditaria auferatur, ita ut poſtmodum ejus nepotes in paupertate vitam degere cogantur, non poteſt Pater quidem ob has cauſas ſecundum *alleg. Nov.* filium exheredare, ſed tamen huic malo alio Stratagemate prævenire conceditur, nempe poteſt Pater præterire filium prodigum & ejus liberos ſive nepotes inſtituere, filio autem aliquid nomine alimentorum legare. *L.16. §. 2. ff. de curat. furioſ. L. 25. C. de inoff. teſtam. L.12. §. 2. ff. de bon. libert. & L. 47. in pr. ff. eod. L.16. C. de bon. poſſeſſ. contr. tab.* Sic etiam Pater videns filium non eſſe induſtrium, eum ad certum tempus exheredare poteſt. *Menoch. lib. 4. præſumpt. 28.* vel Pater poteſt inſtituere extraneum, ut filio aliquando reſtituat hereditatem. *Maſcard. de probat. concluſ. 715.* ſic mater, ſi habet maritum prodigum, inſtituere poteſt filium, ſi ſui juris factus fuerit. *Richt. dec. 21. n. 48. & ſeq. Carpz. part. 3. conſt. 9. def. 11.* Et hæc exheredatio vel præteritio fit non in odium, ſed beneficium filii. *Jul. Clar. §. teſtamentum. qu. 41. n. 7. Graſs. §. teſtamentum. qu. 42.* multi enim non malæ notæ exheredant filios, nec ut eis obſint, ſed ut eis conſulant, (v.gr. impuberibus) iisque fideicommiſſariam hereditatem dant. *L.18. ff. de lib. & poſthum. Manz. de conject. ult. volunt. lib. 4. tit. 10. qu. 1. n. 26. & qu. 13. n. 1.*

CONCL. III.

Quando uxor à marito ſuo valde urgetur, ut ex aſſe eum heredem inſtituat, tunc ut ipſum placidum & benevolum retineat, pro uxore hoc Stratagema eſt, ut duo

teſta-

teſtamenta diverſi tenoris eodem tempore faciat, & illud, quod pro eo eſt, poſtea dilaceret, alterum vero retineat, vel ut utrumque aſſervet, tunc enim hereditas inter utriusque teſtamenti heredes æquis partibus dividitur *per. L. 1. §. 6. ff. de bon. poſſeſs. ſecundum tab.* licet regulariter nemo paganus pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus decedere debeat, conſule *Manz. in decad. 4. dec. quæſt. 31.* ubi lepidum certamen de hac controverſia enarrat.

CONCL. IV.

Uſufructuarius omnium bonorum non tenetur ad ſolutionem æris alieni & legatorum, ſed hæres inſtitutus, à quo onera hereditaria & legata ſunt ſolvenda. *L. 1. C. ſi cert. petat. Gail. lib. 2. obſ. 146.* Cum autem uſufructuarius propria authoritate poſſeſsionem capere nequeat, niſi heres ſit inſtitutus poſt mortem uſufructuarii, ideo Stratagema pro herede eſt, quod antequam uſufructuario bona hereditaria tradat, imprimis æs alienum deducat, diſtrahendo etiam bona immobilia, ſi aliunde debita ſolvi non poſſint, poſtea reſiduum, quod ære alieno deducto & ſolutis legatis ſupereſt, uſufructuario utendum fruendumque tradat; ut utriusque par ſit incommodum, ut hæres in proprietate; uſufructuarius in ſolo uſufructu ſentiat & habeat decrementum, & jus ſuum diminutum.

CONCL. V.

Subſtitutio pupillaris evaneſcit, ſi pupillus adoleſcit, & nihil ſubſtitutus conſequitur, niſi pupillus ante pubertatem moriatur, hinc ut ſubſtitutioni locus fiat & illi, qui ſunt ſubſtituti, hereditatem & prædam conſequantur, ſolent aliquando pupillis inſidias ſtruere, & ante pubertatis annos è medio tollere, ſed Imperator

huic malo bene occurrit, & elegans Stratagema ad ſubterfugiendas inſidias præſcribit, dum *in §. 3. Inſt. de pup. ſubſt.* ait: ſi quis ita formidulofus ſit, ut timeat, ne filius ſuus pupillus adhuc ex eo, quod palam ſubſtitutum acceperit, poſt obitum ejus (ſubſtituentis) periculo inſidiarum ſubjaceat: vulgarem quidem ſubſtitutionem palam facere, & in primis teſtamenti partibus ordinare poteſt. Pupillarem autem ſubſtitutionem poteſt ſeparatim ſecreto ſcribere in inferioribus teſtamenti partibus & eam lino proprio propriaque cera conſignare (ut ultima pars membranæ, in qua ſubſtitutio pupillaris ſcripta eſt, complicetur, atque ita membrana complicata, ſeu duplicata, trajecto filo conſtringatur, & ſigillis obſignetur. *Weſenb. hic*) & in priori parte teſtamenti cavere & prohibere, ne inferiores tabulæ vivo filio & adhuc impubere aperiantur, inſpiciantur, vel reſignentur, nam tunc, ut ait Theophilus, neque vivo Patre ei quisquam inſidiabitur, propterea quod teſtamentum adhuc clauſum ſit, neque à morte Patris, quia tota ſubſtitutionis pupillaris ratio ignoratur, etſi enim publicetur teſtamentum & aperiatur, ima tamen pars & ima cera clauſa manet, & nemo certus eſt, utrum ipſe, an vero alius pupillariter ſit ſubſtitutus, & tale teſtamentum myſticum ſeu arcanum vocatur *L. 21. C. de teſtam.*

CONCL. VI.

Meretrix etiam de quæſitis ex meretricio quæſtu non prohibetur facere teſtamentum. *Cyn. in l. meretricem. & Bal. in l. 1. C. de condict. ob turp. cauſ.* Sed ſi conſanguinei velint ſibi proſpicere, ut meretrix teſtamentum facere non poſſit, ſed ipſi ab inteſtato hereditatem capere queant, Stratagema eſt, ut conſangvinei curent meretrici

bonis

bonis interdici, quod fieri poſſe evincit *l. & mulieri. ubi gl. ff. de curat. furioſ.* Idem quoque remedium ad obtinendam hereditatem prodigi adhiberi poteſt. *Johann. Dilectus de arte Teſt. tit. 1. caut. 12.*

CONCL. VII.

Ut maritus ſtante ſtatuto, quo uxori ultra certam ſummam aliquid relinquere prohibetur, bene merenti conjugi ultra quantitatem permiſſam pro lubitu dare & legare valeat, in tempus quo vidua erit, Stratagema eſt, ut uxori donet per viam donationis mortis cauſa. Statutum enim prohibens relinquere vel legare non habet locum in donatione mortis cauſa. *Bart. & gl. in l. 1. in fin. ff. de don. cau. mort.* Secundum Stratagema eſt, ut vir legat uxori de conſenſu heredis, nam poteſt quis renunciare juri & favori ſuo. *Dilect. d. l.*

CONCL. IIX.

Teſtes ad teſtamenti ſolennitatem rogandi ſunt *l. hæredes. palam. §. in teſtamentis. ff. de teſta.* Sed ut omiſſio rogationis teſtium non vitiet teſtamentum, Stratagema eſt, ut in teſtamento inſeratur clauſula codicillaris. Valent enim codicilli facti coram teſtibus non rogatis. *l. fin. in fin. C. de codicil.*

CONCL. IX.

Filius non tenetur ſolvere debita patris, ſi hereditati paternæ ſe non immiſcuerit, quia beneficio Prætoris abſtinere poteſt ab hereditate, & ita in eum actio non dabitur. *l. neceſſariis. ff. de acqv. hæred. l. 1. C. ne fil. pro pat.* ſed in quibusdam locis ſtatuta diſponunt, quod filii, quamvis non ſint hæredes patrum, teneantur ſolvere pro patribus, ne bona fama parentum pereat. Si ergo Pater ſolvendo non ſit, & vereatur, ne filii pro debitis eo contractis ex lege municipali moleſtiam patiantur, & velit

filios a neceſſitate ſolutionis eximere remedium eſt, ut filios exhæredet & propter exhæredationem filii à paternis creditoribus conveniri non poterunt, quia exhæredati pro mortuis ſunt habendi. *l. 1. §. ſi pater. ff. de con. cum eman. lib.*

Concl. X.

Exhæredationis cauſa non ſolum à patre teſtamento exprimi, ſed etiam probari debet ab hærede, quod ſit legitima. Ne autem poſtea quod hæres ingratitudinem probare non posſit, quia forte teſtes mortui fuerint, qui de ingratitudine filii teſtimonium dare poterant, teſtamentum irritum fiat, remedium eſt, ut pater vivus & intolerabili injuria affectus curet examinari teſtes ſuper cauſis ingratitudinis in perpetuam rei memoriam filio citato, & probata ita ingratitudine filius non poteſt impugnare teſtamentum. *Joh. Dilect. de art. teſt. caut. 12.*

Concl. XI.

Deportati & proſcripti uullam habent teſtamenti factionem, ideoque nec aliis quicquam relinquere ipſi posſunt nec eis relinqui teſtamento poteſt. Sed ſi quis velit his incapacibus relinquere, Stratagema eſt, quod alius hæres, qui habet teſtamenti factionem inſtituatur & rogetur hæreditatem hujusmodi reſtituere, cum redierint in gratiam & reſtituti fuerint. *l. in tempus. ff. de hæred. inſt. Manz. ad §. 1. J. de fideicommiſs. hæred.*

Concl. XII.

Uxor non poteſt de bonis ſuis relinquere ſecundo viro ultra quam relinquit uni ex liberis ex primo matrimonio genitis. *l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. & ibi Dd.* Ideo non valet legatum, quatenus uxor plus legat ſecundo conjugi. *Joh. Dilect. in cit. tractat. tit. 6. caut. 66.* Sed ſi uxor habeat filios etiam ex ſecundo matrimonio, remedi-

um

um eſt, quod relinquat filiis ſecundi matrimonii & non patri. Nam poteſt mulier plus relinquere filiis ex ſecundo viro procreatis § *pen. in auth. de nupt.* quam ex primo natis.

SECTIO 4.

De Stratagematibus Judiciorum ſeu Proceſſus.

ORdinis ratio poſtulat, ut Stratagemata Proceſſus tam Civilis quam Criminalis ſubnectam, Utriusq; exempla ſunt ſequentia:

CONCL. I.

Secundum Ordinationes judiciorum & Jus civile regulariter neque actori neque reo primæ inſtantiæ beneficium poteſt adimi, & ſi de facto fiat, ut inferior Judex, cujus cognitio præcedere debet, prætereatur, pars illa, quæ læditur, de eo excipere & primæ inſtantiæ beneficium opponere poteſt. *Hillig. ad Donell. lib. 17. cap. 9. lit. B. Dn. Mev. ad Jus Lubec. lib. 5. tit. 3. art. 6. n. 7.* Qui enim novit, quod in prima inſtantia habeat judicem ſuſpectum, coram quo litigare periculoſum eſt. *c. 5. X. de except.* recuſare eum tenetur, & eſt quodammodo naturale ſuſpectorum Judicum inſidias declinare, inimicorumque judicium effugere. *c. quod ſuſpecti. c. 3. qv. 5.* Pro declinando ſuſpecti Judicis foro Stratagematum varia ſunt genera: Inter cætera tamen eminet illud, quod vulgo vocatur juramentum perhorreſcentiæ, quod habetur *in cap. 11. de reſcript. in 6.* & eſt optimum remedium fori declinatorium, quando Judex ſuperior pro admiſſione ad juramentum hoc perhorreſcentiæ inferioris declinandi gratia imploratur & cauſa ad ſuperiorē ſubſidialiter defertur. Eſt autem nihil

aliud, quam aſſeveratio religioſa, qua Judex inferior ex metu ob locum non tutum, vel quod quis non ſperat ſe juſtitiam, ob potentiam adverſarii aliasque cauſas æque & incorrupte apud eundem conſecuturum ejuratur. Illud autem juramentum præſtari ſolet apud ſuperiorem, uti etiam juramentum de non frivole appellando. *De hac materia vid. plura in Diſp. Philippi Erneſti Schefferi de juram. perhorr.* Datur autem hoc remedium non niſi illi, qui agere non vult. Reus iſto non indiget, qui conventus coram Judice, à quo timet, exceptione ſuſpecti Judicis utitur & juvatur. Neque ad illud recurrendum, quamdiu alio remedio jus petendi eſt proſpectum. Eſt enim extraordinarium remedium, cui non niſi deficiente ordinario locus eſſe poteſt. *l. 73. ff. de minor.* Deinde neceſſe eſt, ut probabiles & rationabiles afferantur cauſæ, quæ Judicem, quem præterire cupit ſuſpectum facere poſſunt. His deficientibus juramentum perhorreſcentiæ non habet locum, ſicuti nec poſt judicium coram inferiore jam cæptum, prout eleganter oſtendit *Dn. Mev. p. 6. dec. 71.*

CONCL. II.

Qui accuſatus eſt de homicidio, adulterio, vel ſimili delicto pœnam ſanguinis inferente, & extra carcerem atque in fuga conſtitutus, à judice illius loci ſub annotatione bonorum citatur, & ſi deinde poſt trinam citationem non compareat, bona ejus annotantur, nomen ejus inter facinoroſos ſcribitur & poſtea ulterius perſequitur. *L. 1. ff. & 2. C. de requir. vel abſent. dam.* vel banniſatur, wird Vogelfrey gemachet. *art. conſt. Carol. 206.* Si autem reus in citato loco propter inſidias amicorum trucidati non poſſit comparere & innocentiam probare, pro ipſo hoc Stratagema eſt: ut ſalvum conductum Germ. Sicher Geleit

von

von und zum rechten und für unrechter Gewalt/ contra vim ſcil. injuſtam vel injuriam, quæ de facto ipſi per judicis capturam aut partem adverſam inferri poterit, petat, ſimulq; exceptionem loci non tuti accuſantibus opponat. Salvus autem conductus omnino eſt concedendus, ſi ex veriſimilibus indiciis, prævia inquiſitione conſtet, quod doloſe non perpetraverit delictum, vel quod ejus defenſio ſit juſta, vel adhuc incertum ſit, an reus ſit, aut probabilem exceptionem prætendat. *Dn. Mev. ad Jus Lub. lib. 1. tit. 1. art. 11. n. 28.* Quoniam autem in ſalvo conductu ſæpe parum tuta fides eſt, *Gail. lib. 1. obſ. 52. n. 5.* ideo ſequentia Stratagemata adhuc ab accuſato ſunt obſervanda, ut ſecure illo uti poſſit, ex quibus primum eſt, ut ſi dantur literæ ſalvi conductus à Judice, qui ſubeſt ſuperiori, iis non fidat, quia non ſatis ſecurus per hunc reddi poteſt. Etſi enim quilibet Senatus, Populus vel Civitas, etiam recognoſcens ſuperiorem, ſi modo habeat poteſtatem ardua explicandi, i. e. ſi mero mixtoque imperio gaudeat, ſalvum conductum concedere poſſit. *Mev. d. l. n. 53.* tutius tamen eſt à ſuperiore ſalvum conductum petere. *Coler. de proceſſ. execut. cap. 1. n. 214.* Si autem citatus à ſuperiore ſalvum conductum conſequi nequit, in termino mittat excuſatorem vel procuratorem Judici & per hunc abſentiæ cauſas alleget, locique non tuti & denegati vel nondum impetrati ſalvi conductus exceptionem opponat. *Gail. lib. 1. obſ. 52. n. 7.* Et tenetur hoc caſu Judex ad alium locum, ad quem citatus ſine periculo pervenire, indeque viciſſim cum ſecuritate recedere posſit, judicium trasferre, aut ſi nolit hoc facere, debet judicium eo usque differre, donec literæ ſalvi conductus impetrentur. Et ſi non attentis his exceptionibus in cauſa principali proceſſerit, proceſſus erit nullus, ſicuti exemplum

plum relatum à *Gail.d.l.* hoc demonſtrat. Secundum, ut illa ſecuritas non ſolum extendatur ad ipſum locum Tribunalis, ſed etiam ad omnes pagos, oppida, ſemitas & oras, quæ ad locum judicii tendunt. *Gleſer. in tr. de ſalv. cond. memb. 1. n. 15.* cum non dicatur eſſe ſecurus, niſi etiam in aliis locis tutus præſtetur. *Felin. ad c. 4. ut lite non cont.* ubi diſponitur, etiam eum eſſe plene aſſecuratum, cum de inſidiis & oppreſſione ſuperioris, per cujus provinciam commeaturus eſt, ſollicitus eſſe cogatur, & ſecuritas veniendi includit etiam ſecuritatem recedendi. *Sichard. ad Auth. Habita. C. ne fil. pro patr. n. 10.* tum quia id menti recipientis convenit, quæ maxime attendenda eſt *Modeſt. Piſt. conſ. 49. n. 53. vol. 2.* tum ex juris interpretatione, quæ eundi jure, jus redeundi complecti vult *L. 5. ff. de ſepulch. viol.* tum quod alias ſupervacua futura eſſet conceſſio & ſine effectu, tum quia contra *L. 3. §. 3. ff. commod.* beneficio deciperetur, qui neque directe neque per indirectum vexari debet. *Magn. Dn. Mev. d. l. n. 80.* Tertium, ne fidat citatus ſecuritati in membrana vel papyro contentæ, ſive ſit inferior ſive ſuperior, ſi forte eam concedens ſit capitalis inimicus aut ſemel datam fidam violaverit, ne dum perfide agere ſolitus ſit *Pacian. de probat. lib. 2. cap. 46. n. 73. Oldenkop. d. tr. tit. 4. n. 10.* Quartum eſt, ut curet, ne detur ſalvus conductus ex abrupto, ſed cum cauſæ cognitione & conſenſu eorum, quorum intereſt. *Mev. d. l. n. 113.* alioquin non erit tutus: publicæ enim pacis conceſſio inſtar cautionis de non offendendo cauſæ cognitionem deſiderat. *Herculan. in tr. d. caut. non offend. c. 3. n. 6.* Cauſæ autem cognitio citationem partium requirit. *L. 1. §. cauſa enim cognita. ff. de minor.* Quintum, ut accurate conſideret tenorem literarum ſecuritatis, ſi enim hæc eſt generalis nec determinata ad certum tempus, tunc ad primum ſal-

tem

tem terminum reſtringitur, v. gr. daß Beklagter N. erſcheine / Gegeners Klage anzuhören / und wider ihm ſeine Gegen-Nohtdurfft einzubringen / darzu ihm dañ wir hiemit ein frey ſicher Geleit zur Rechten und für unrechter Gewalt geben. Vel: Wir geben dir zu Außführung deiner Unſchuld ein Geleit. *Gleſer. d. tr. n. 106.* quo finito ſi accuſatus vel inquiſitus diutius fuit moratus, aut alio tempore ſalvo conductu non revocato reverſus, in carcerem poteſt dejici. Sit itaque accuſatus cautus, ut ſalvum conductum ad totam inſtantiam & cauſam, & ſi hoc obtinere nequit, definiti temporis extenſionem, vel eo præterlapſo ſecuritatis renovationem impetret. *Mev. d. l. n. 71.* Sextum, ut accuſatus actiones ſuas in loco judicii, & per quæ tranſit ita gubernet omnes, ne quicquam contra Judicem, vel partem adverſam, vel quemcunque alium committat verbis aut factis, ut violentiæ aut fractionis pacis merito poſſit incuſari, nam alioquin ſalvus conductus ipſi licite non ſervatur, per vulgatum illud: Frangenti fidem, fides frangatur eidem. *L. 21. C. de pact.* & fruſtra fidem ſervari poſtulat, qui ipſe fidem ſervare recuſat *c. 75. de R. J. in 6to.* unde clauſula hæc literis ſalvi conductus inſeri ſolet: Wir geben dir Geleit zu Recht und für unrechter Gewalt / doch alſo / daß du dich hinwieder geleitlich verhalteſt. *Græv. concl. 52. in coroll. n. 7. lib. 1. Mev. d. l. in fin.* ubi fuſius hanc clauſulam explicat. Septimo, ſalvus conductus accuſato ſolet concedi ſub hac clauſula: So lang biß etwas Peinliches wider ihn oder ſie erkandt wird. *Gleſer. d. l. n. 115.* i. e. donec Judex vel pœna capitali, aut alia corporis afflictiva eum afficiendum aut torquendum pronunciaverit. Jam ſi pronunciatur reum quæſtioni ſubjiciendum, Judex utique eum carceri committere poteſt, quo caſu pro Reo Stratagema eſt, ut Leuterationem vel appellationem

interponat, ſic ſententia iſta, quæ vires judicati non eſt conſecuta, non obſtabit, quo minus ſub datæ ſecuritatis, quæ etiam appellatione pendente eſt ſervanda. *Oldenkop. d. l. n. 21.* dimitti debeat, ſententia enim per appellationem vel leuterationem ſuſpenſa lis adhuc pendere dicitur. *Lancellot. de attent. part. 2. c. 4. n. 244.* Octavum eſt, ſi citatus timet ſibi præter illud, cujus cauſa in judicium vocatus eſt ob alia delicta impetrata & propterea ſe forte retentum iri, hoc Stratagemate utatur, ut impetret ſalvum conductum generaliter pro omnibus delictis, qui tam pro delictis manifeſtis, pro quibus condemnatus eſt, quam aliis eſt ſervandus. *Menoch. de A. I. Q. caſ. 336. n. 8. Oldenkop. d. l. n. 23.* Nonum, ſi quis ex cauſa fractæ pacis publicæ meritus ſit pœnam banni imperialis, proſpicere ſibi debet omnino de conſenſu læſi ſive offenſi, nam ſine eo ſecuritas ſive ſalvus conductus ab Imperatore dari non poteſt, & ſi conceſſus fuerit, eſt nullus, nec delinquenti quicquam patrocinatur. *Conſt. de pac. publ. tenenda Anno 1500. ſub rubr.* Die Frieden brechen / ſollen kein Geleit haben. *Oldenkop. d. l. n. 5.*

CONCL. III.

Actoris plurimum intereſt, ut ipſius Advocatus ſuam actionem in libello rite proponat, & competentem actionem eligat, qui enim neſcit actionem, is etiam non intelligit jus, quod perſequi vult in judicio, imo nihil agit in agendo & quaſi laterem lavat in obtinenda clientis ſui cauſa, quia non tenet formam, multo minus actionis exitum aut finem. *teſte. Joh. Oldend. in arg. oper. claſſ. §. 1.* Si enim competens actio non eſt propoſita (cujus nomen tamen hodie non neceſſario debet exprimi. *Carpz. ptrt. 1. conſt. 2. def. 13.*) & libellus rite formatus à Judice ex officio rejici poteſt. *c. examinata. Extr. de judic.* Quando igitur Advoca-

vocatus non eſt certus de actione competente vel concluſione congrua propter dubium forte facti vel juris, Stratagema eſt, ut modo tum factum ipſum, ut geſtum diligenter & appoſite narret, & loco concluſionis hanc clauſulam ſimpliciter adjiciat: ſuper quibus omnibus & ſingulis peto jus & juſtitiam mihi adminiſtrari omni meliori modo & forma, qua de jure fieri poteſt & debet. *Rosbach. in pr. civili tit. 35. n. 13.* Virtute enim hujus clauſulæ ſæpe in Camera ſuper non expreſſe petitis pronunciatum fuiſſe, teſtatur *Gail. lib. 1. obſ. 61. n. 11. & 12.* quia Judex per hanc clauſulam cenſetur interpellatus, ita ut officium ſuum impartiri poſſit & ſupplere. *Rosbach. d. l. Vultej. vol. 1. Conſil. Marpurg. conſil. 18. n. 18. & 28. Klock. vot. Camer. relat. 4. n. 103. relat. 8. n. 26.*

CONCL. IV.

Quando actor contra reum in judicio libellum alternativum (qui in certis caſibus admittitur *Berlich. part. 1. concl. 12.*) item generalem & obſcurum offert, Stratagema ſuppeditatur, ut reus (quomodo alias communiter fieri ſolet) non petat declarationem libelli, ſed tantum dicat, ſe non teneri reſpondere; nam ſi diceret reus debere declarari, actor cito declaret, ſi vero dicat: non teneor reſpondere; non percipiet actor, ex qua cauſa agat, & ſi non declarat, ſuccumbet. *Abb. in cap. ult. X. de libell. oblat. Specul. lib. 4. part. 1. tit. de libell. concept. §. ult. n. 10. Paul. de Caſt. in L. edita, 2. C. de edent. n. 9.* ubi ille ſubjicit, quod Advocati ita malitioſe procedentes reportent quidem gloriam in hoc mundo, ſed in alio pœnam æternam. *Berlich. d. l. n. 42.*

CONCL. V.

Accuſator vel ejus Advocatus cautus eſſe debet in formando libello in caſu homicidii, ſcil. ut modo ſimpli-

 citer

citer dicat accuſatum perpetraſſe homicidium, nulla autem qualitate adjecta *Joh. Andr. in c. 1. de homicid.* quod ſi hoc non obſervaverit & libellum accuſatorium in caſu homicidii (ut plerumque fieri aſſolet) conceperit qualitate hac adjecta: accuſatum nimirum doloſe, violenter & perfide defunctum occidiſſe, er habe ihn mördlicher/ gewaltſamer und hinterliſtiger oder betrieglicher Weiſe umbgebracht/ tunc pro accuſato hoc eſt Stratagema: ut conteſtetur litem ſimpliciter negando libellata & narrata, prout ponuntur & narrantur eſſe vera, ſalvis juribus & defenſionibus ſuis, ſuo loco & tempore proponendis. Tunc enim accuſator non homicidium ſolum, ſed etiam omnes qualitates annexas debet probare, usque adeo, ut iis omnibus ſufficientiſſime non probatis reus ordinaria pœna non puniatur, ſed ab hac abſolvatur, licet defenſio à reo non fuerit probata. Et ita onus defenſionem probandi reus declinat neceſſitate probationis contrariæ in accuſatorem rejecta. *Felin. cap. ex parte. 2. Extr. de Reſcript. n. 25.* qui enim in libello factum qualificatum proponit, ad utrumque probandum ſe aſtrinxiſſe cenſetur. *Gail. de pac. publ. lib. 1. c. 13. n. 3. 9. & 10.* imo regulare eſt, ut quis ſuum libellum cum omnibus qualitatibus in eo propoſitis probet. *Berlich. part. 4. in d. concl. 14. n. 3.* & generaliter Dd. concludunt, quod accuſatus de crimine qualificato ſi non conſtet de qualitate, debeat abſolvi, etiamſi crimen fuerit probatum. *Mynſ. cent. 4. obſ. 80. Gail. lib. 1. de pac. publ. dict. cap. 13. n. 7. Oldenkop. in obſerv. crim. pract. tit. 2. obſ. 37.* Prædicta tamen vera ſunt, ſi reus ſimpliciter narrata & libellata negat, prout narrantur & libellantur, ſecus, ſiquidem factum confitetur, negat autem ſe occidiſſe doloſe, ſed adhibito moderamine inculpatæ tutelæ, tunc ei onus hoc probandi recte

impo-

imponitur, ideoque in litis conteſtatione cautus eſſe debet. *Berlich. d. l. n. 10.*

CONCL. VI.

Si moroſi debitores nolint ſolvere, quod debent pupillis, viduis & aliis miſerabilibus perſonis, ſed ſe ſtudeant, ut cauſas ad ordinarium proceſſum deferant, & ita immenſis ſumptibus has perſonas fatigent ac per omnes inſtantias trahant, pro illis elegans hoc Stratagema eſt, ut illos ad Conſiſtorium Principis vocent, quod hæ perſonæ facere poſſunt. *per. L. un. C. quand. Imper. inter pupill. vid. &c. cognoſc.* E contra autem hæ ab aliis ſtatim ad ſupremum Tribunal vocari non poſſunt, ne quidem reſcripto Principis *per d. l.* nec huic privilegio prædictæ perſonæ renunciare poſſunt. *Caſtillo l. 3. controv. c. 25. n. 23.* & habet hoc privilegium quoque locum, etiamſi lis coram Judice jam ſit conteſtata, ubi tamen avocatio conceditur *Schot. ad ff. de judic. qu. 44.* Inter miſerabiles autem perſonas referuntur etiam omnes pauperes & debiles, & qui diuturno morbo fatigantur. *Schot. d. l. qu. 41.*

CONCL. VII.

Maritus uxorem accuſare poteſt adulterii vel criminaliter vel civiliter, ſed utriusque actionis non eſt hic effectus, ut lucretur dotem. Pro hac obtinenda pro Stratagemate traditur, ut coram Magiſtratu Eccleſiaſtico agat civiliter, tunc enim ſeparatione facta quoad vinculum, dotem lucratur. *gloſſ. in fin. aut. ſed hodie ad L. Juliam. C. de adult. Henr. Bocer. tr. de adult. c. 3. n. 19.* ſi agat criminaliter, ſecus obtinet. *Anth. Gvid. Coſta de dote c. 6. n. 24.*

CONCL. IIX.

Filiofamilias, ejus Patri, Hæredibus & Fidejuſſo-

ribus datur exceptio SCti Macedoniani contra eum, qui Filiof. pecuniam numeratam mutuo dedit, *L. 1. & 7. ff. de SCto Mac. Carpz. part. 2. conſt. 10. def. 16.* cui etiam filiusfam. renunciare nequit, quippe hæc exceptio in odium fœneratorum eſt concepta. *L. 1. §. pen. d. tit.* etiamſi juramentum acceſſerit *Dd. in L. 3. ff. h. t. c. non eſt obligatorium. de R. J. in 6to c. cum contingat. X. de jurejur.* ideoque creditores filiorumfam. de jure civili nullum habent remedium, quo mediante pecuniam filiofam. mutuo datam conſequi queant, licet nummi conſumpti haud ſint, ſed in peculio adhuc extent. *L. 9. §. 2. ff. de SCto Maced.* Traditur ab aliquibus hoc Stratagema à creditoribus obſervandum, ut ad conſcientiam filiorumfam. provocent, (hos enim in conſcientia obligatos tradunt) & ad Evangelicam denunciationem confugiant. *Vincent. Caroc. de except. 87. n. 14.* Ut autem hæc denunciatio in hoc caſu locum habeat, requiritur, ut creditor bona fide filiofamilias pecuniam mutuo dederit, tunc enim ex contractu mutui naturaliter eſt obligatus. *Gothofr. de Jena in tr. de SCto Maced. aphor. 7. n. 11. & 12.* ubi exemplum aliquod adducit. Hoc Stratagemate etiam ſuccurritur illi, contra quem Judex ſupremus injuſte ſententiam definitivam pronunciavit. *Gothof. de Jena d. l. n. 14. 42.* An autem hæc denunciatio inter Auguſtanæ confeſſioni addictos obtineat? videre eſt ex prædicti *Gothofr. de Jena tract.* qui in hac materia conſuli poteſt.

CONCL. IX.

Reus quando convenitur in eo loco vel apud eum Magiſtratum, ubi & apud quem conveniri non debet, poteſt opponere exceptionem fori incompetentis. *L. pen. & ult. C. de except.* Cautus tamen Advocatus Stratagemate

mate poteſt efficere, ut Judicem regulariter non competentem non poſſit recuſare, ſc. ſi coram Judice aliquid in dubium trahat, ut ille ſententiam interlocutoriam ferat pro reo, tunc ſi hoc reus acceptat, tacite in Judicem non competentem conſenſiſſe & jurisdictionem prorogaſſe videtur, quia ſemel ejus jurisdictionem agnovit, nec poſtea pœnitentia locum habet. *L. ad ſolutionem. C. de re judic. C. cum veniſſet. X. de teſtib. & atteſtat. Ummius in Proceſſ. diſp. 8. th. 2.*

CONCL. X.

Cum ſæpiſſime clauſulæ renunciationum à Notariis magis ex ſcientia & partium conſenſu inſtrumentis inſerantur *Dec. in conſ. 52. n. 7.* Stratagema eſt pro illo, cui illa renunciatio nocet (v. gr. ſi mulier renunciat SCto Vellejano, vel Titius conditioni indebiti vel alii juris auxilio) ut curet Notarium, qui in inſtrumento atteſtatus eſt, quod contrahens de beneficio renunciato fuerit certioratus, à Judice interrogari, quid ſit illud SCtum vel beneficium, de quo pars certiorata fuerit, & in quo conſiſtat illius vis ac efficacia. Si hoc ignorat Notarius, non poteſt talis renunciatio ullum facere præjudicium renuncianti, eo quod non intellexerit vim talium verborum. Nec potuit Notarius certiorare partem de eo, quod ipſemet ignoravit. *Gail. lib. 2. obſ. 77.* Ne autem mulier hoc modo & Notarium & Principales ſimul circumveniat, Notario de certioratione mentionem faciente aliud ſtratagema contra eam eſt, ut juramenti religione arctetur ad firmandam renunciationem & declarandam ſuam mentem, quod nim. ſciat in quo conſiſtat muliebrium beneficiorum vis & efficacia. Hoc caſu virtute juramenti mulier efficaciter obligatur, etiamſi non probetur, quod de Vellejano certior

tior reddita fuerit, quia juramentum loco certiorationis eſt, ut cenſeatur mulier virtute juramenti omni legum ac juris auxilio renunciaſſe, ſi non in ſpecie, ſaltem in genere; Excipiunt tamen Dd. enormem læſionem. *Gail. d. l. num. 10.*

CONCL. XI.

Qui aliquem vulneravit, faciat pacem cum vulnerato de vulnere, & de omni eo quod ex vulnere naſci poteſt, hoc ſi factum, & poſtea vulneratus moriatur, hæredes occiſi homicidam homicidii non poſſunt accuſare, quia juri futuro per pactum poteſt renuntiari. *L. 2. C. d. pact.* & transactio de crimine publico capitali excepto adulterio eſt licita. *L. 18. C. d. transact.*

CONCL. XII.

Poſt publicatas in judicio atteſtationes, diſputationes in judiciis ſuper teſtibus & atteſtatis fieri debent. *Gail. lib. 1. obſ. 87. n. 1. Rutger. Ruland. de commiſſ. part. 1. c. 6.* Actor igitur qui plerumque in his Diſputationibus primus facit concluſionem, der gemeiniglich den Schluß-Satz machet/ diligenter hoc Stratagema obſervet, ut in replicatione ad exceptiones rei, ſua jura & allegationes, quibus utitur, & obtinere ſibi perſuadet, non prorſus manifeſtet, ſed leviter tantum exceptiones rei attingat, ſimuletque quaſi ejus exceptiones infringere, & refutare non poſſit, poſtea vero ubi reus cum ſua duplica in cauſa concludit, actor in ſua triplica & ultima poſitione ſeu concluſione, im letzten Satz oder Schluß-Satz/ omnia ſua jura, rationes & allegationes effundat, proponat, rei exceptiones evertat, de puncto ad punctum examinet, refutet & impugnet. Et hoc ſtratagema eſt admodum notabile plurimumque ad cauſæ victoriam facit; quia quæ ultimo audiuntur melius memoriæ mandantur, &

verba

verba ultimo prolata, quæ nullo gladio, nulloque telo percuſſa ſunt, præſtantiora ſunt, cum per contradictionem res dubia efficiatur *L. ſi quis in libertatem 3. C. quib. ad libert. proclam. non lic.* Et hoc verum eſt, modo Actor in ultima ſua poſitione nihil novi afferat, quod prius non fuit deductum, alias hoc in conceptione ſententiæ non attenditur. *Berlich. part. 1. concl. 48. n. 29. Speculat. lib. 2. part. 2. tit. d. Diſput. & alleg. Advocat. §. poſt hoc autem n. 24.*

CONCL. XIII.

Elegans Stratagema traditur à Berlichio *part. 1. concluſ. 38. n. 106.* pro reo per quod actorem in termino probatorio circumvenire, ſeque à tota inſtituta actione, etiamſi maxime obligatus ſit, liberare poteſt, ſcil. ut aliquam exceptionem peremptoriam vel mixtam, vel ſimilem effingat, & negativæ litis conteſtationi annectat; licet enim tunc ejusmodi exceptiones prætermiſſas contra ſententiam interlocutoriam, leuterationem vel appellationem interponat, quo caſu actor putans ſententiam illam à viribus rei judicatæ eſſe ſuſpenſam, plerumque articulos probatorios exhibere, & nomina teſtium offerre ceſſat, expectareque ſolet, donec leuteratio vel appellatio juſtificata, & punctum illud incidens finitum fuerit; tunc enim ubi hoc videt, terminumque probatorium elapſum perſentit, in ejus arbitrio eſt, an leuterationem proſequi, vel eidem tacite vel expreſſe renunciare velit, utrolibet n. facto actor poſtea propter terminum elapſum ad probationem non admittitur, ſed in totum excluditur & cauſa cadit, propterea quod hoc in caſu ſententia interlocutoria plura, & quidem diverſa & ſeparata capitula contineat, unum onus probandi, alterum omiſſionem exceptionum peremptoria-

rum ſeu mixtarum. *Henr. Bover. in ſuis ſingular. verb. appellatio. n. 10. ibi, ſi fiat & ſeq.* Notum autem eſt, ſi ſententia plura diverſa & ſeparata capita comprehendat, & ab uno appellatum vel leuteratum ſit, quod ſententia quoad reliqua capitula in rem judicatam transeat, & conſequenter cum ſententia, quoad onus probandi, in rem judicatam tranſierit, actorque terminum elabi paſſus fuerit, merito hoc ſuæ negligentiæ aſſcribere debet, quod non vigilaverit, & intra terminum probatorium articulos & nomina teſtium obtulerit. *Berlich. d. l. & n. 107.* pro qua aſſertione facit etiam elegans illud Stratagema, quod affert, & inde in practica magnum honorem Advocatum conſequi poſſe dicit *Angel. in L. ſed & fide ſua. ff. de acquir. hered.* quod ſcil. reus filiofam. in judicio prope ad finem inſtantiæ opponat, quod ſit in Patris poteſtate, tunc enim ſi filiusfam. non poterit ſe emancipatum probare, & interim terminus elabitur, is tota cauſa cadit, *Berlich. d. l. n. 108.*

Concl. XIV.

Regulariter in ſecunda inſtantia & in appellatione alii vel iidem teſtes ſuper iisdem vel directo contrariis articulis de Jure Canonico (quod in hac parte obſervatur *Berlich. part. 1. concl. 51.*) non poſſunt produci, ratio eſt, quia non minus in appellationibus quam in cauſa principali ſubornatio eſt timenda. *text. expreſſ. in Clem. ult. de teſt. Rutger. Ruland. de commiſſar. part. 1. l. 6. c. 2. n. 13.* ſed elegans Stratagema eſt, ut quis ſuper aliis & diverſis articulis ulteriori probatione uti queat, ſi quaſi de novo experiatur, quod utique facere nemo prohibetur, adeoque hoc modo per indirectum ad novas probationes admittitur, ad quas ipſi alias per indirectum aditus non patebat, *Berlich. d. l. n. 13.*

Con-

CONCL. XV.

Quando accuſator diffidit, an plene & ſufficienter probare poſſit, pro eo ſtratagema eſt, ne accuſationem ſuam fundet in probationibus plenis ad condemnandum, ſed ſolum ad indicia ad torturam ſufficientia dirigat. *Berlich.part.1.concl.35.in fin.* Aliter ſentit & defendit *Carpz.in prax.crim.part.3.qv.106.n.19.& ſeq.* nimirum ad probationes delicti & indicia ſimul & ſemel in uno libello actionem criminalem inſtitui & ſic in libello accuſatorio indicia etiam exprimi poſſe, imo hoc utile eſſe ut ſi non confiteatur accuſatus delictum vel plene probetur ſuper indiciis illius ſaltem poſtea torturæ ſubjici queat. *Carpz. d.l.*

CONCL. XVI.

Debitor qui ſe creditori ſuo ſolutionem feciſſe contendit, ejus rei probationem præſtare debet. *text. expreſſ. in L.1. C.de probat. L.25. C. de ſolut.* Elegans tamen Stratagema eſt, per quod debitor onus probandi in creditorem transferre, & ſi creditor in probatione deficit, à debito etiamſi totum non exſolverit, liberari poteſt, puta, ſi debitor à creditore mutuo accepit certam pecuniæ ſummam, & debitum contraxit, debitor autem debitum negare non poteſt nec audet, dicit tamen ſe totum debitum exſolviſſe, mutuumque integrum reſtituiſſe, creditor quidem fatetur, ſe debitum recepiſſe, verum non totale & integrum, ſed tantum partem pecuniæ, & ideo, ſi creditor particularem ſolutionem probare non poterit, debitor liberatus erit, (1) quia ubicunque negativa eſt cauſa, & fundamentum intentionis alicujus, ſive agentis ſive excipientis, ſemper ei, qui negat, probatio incumbit; hoc autem in caſu creditoris actoris negativa, ſe totum debitum non accepiſſe, cauſa & fundamentum

eſt ſuæ intentionis. E. (2) Quia forma intrinſeca modusque ille & ſolennitas, quam lex de neceſſitate in aliquo caſu adhiberi vult, ſemper præſumitur, donec ab eo, qui aliter factum eſſe contendit, doceatur. *L. ſciendum. 30. ff. de V. O.* De forma autem & ſolennitate intrinſeca ſolutionis eſt, ut ea non pro parte, ſed in totum fieri debeat neceſſario. *L. tutor. 41. §. 1. ff. de uſur.* (3) Quia nemo præſumitur ſibi incommoda creare, & ex ſuis incommodis alterius commoda & utilitatem augere. *L. cum indebito. 25. poſt pr. ff. de probat.* Particularis autem ſolutio creditori affert incommoda, debitori commoda. *L. plane 3. ff. fam. erciſcund.* (4) Quia jura non præſumunt & admittunt particularem ſolutionem, ſed potius totalem. *d. l. tutor. 41. §. 1. de uſur.* qui autem præſumptionem juris pro ſe habet, transfert onus probandi in adverſarium. *Specul. lib. 2. part. 2. tit. de probat. §. probare. 1. n. 11. verſ. item quod præſumptio transferat onus probandi in reum. Berlich. part. 1. concl. 37. n. 10. 12. 13. 14. & 15.*

CONCL. XVII.

Magna eſt diſceptatio inter Dd. quomodo Judex procedere debeat, ſi plures in rixa vel tumultu aliquem occidant & quomodo puniantur, ſi occiſores non appareant, vel indicia nulla adſint, vel ſi quædam adſint, torturæ autem ſubjecti confiteri nolint, quisnam homicidium perpetraverit: ſed optimum Stratagema habetur, cujus auxilio Judex verum occiſorem invenire poteſt, eumque reliquis dimiſſis ad mortem condemnare, ut ſimulate omnes condemnet, ſi forte reus conſcientiæ ſtimulis atque morſibus convictus pro ea exoneranda, homicidium fateatur, tum reliqui omnes liberentur, & a Judice revocata illa ſententia ſimulata recte abſolvi debent, & hoc Stratagemate Carolum Magnum uſum

uſum fuiſſe teſtatur & ſequitur *Andr. de Iſern. in cap. 1. §. publici latrones tit. de pac. tenenda & ejus violatoribus n. 2. Abele* in ſeinen ſeltzamen Gerichtshändlen. *caſ. 16. Gödelm. tr. de Mag. & veneſ. lib. 3. c. 7.* eodem fere modo ſapientiſſimus Rex Salomon litem eam, quæ erat inter duas fœminas de interempto puero decidit. *lib. 3. Reg. cap. 3.*

CONCL. XIIX.

Omnibus notum eſt, quod injuriarum condemnatus fiat infamis *per text. in L. Lex. Cornelia. ff. de injur. Gail. lib. 1. obſ. 102. n. 1. Berlich. part. 5. concl. 63. n. 1.* Ut autem quis pœnam & infamiam eviret (1) Stratagema eſt: ut talis, qui injuriam homini intulit, ſtatim antequam de loco recedit, injuriam revocet: dicendo ex incuria, vel lingvæ lapſu, vel calore iracundiæ iſta verba excidiſſe. *Farinac. prax. crim. lib. 1. tit. 3. quæſt. 20. n. 58.* ſic enim per talem revocationem ceſſat ipſa injuriarum actio. *Tom. Ferrat. caut. 39. Dec. in L. quod calore in fin. de R. I.* (2) Ut conventus injuriarum propter dubium litis eventum *text. in L. eo tempore. & in L. quod debetur. ff. de pecul.* non compareat perſonaliter, ſed tantum per Procuratorem: quo caſu in Procuratorem ſententia profertur tanquam dominum litis, eoque condemnato, nec ipſe nec dominus infamia notabuntur *per text. in L. furti. §. ſi quis alieno. ff. de his qui notant. infam.* Et quoniam in Camera partes non perſonaliter, ſed per Procuratores vigore ordinationis comparere poſſunt, ideo in actione injuriarum ſententia in Procuratorem tanquam dominum litis ferri poterit, quod plerumque fieri ſolet ad evitandam infamiam & ignominiam. *Gail. lib. 1. obſ. 102. n. 7. Weſenb. in Paratit. tit. de his qui notant. infam. n. 9.* Cum autem hodie ſententia in ipſum principalem utut per Procuratorem in judicio

comparuerit pronuncietur, vix hoc Stratagema obtinebit: (3) Ut reus injuriæ æſtimationem vel pecuniariam pœnam, quæ per ſententiam imponi poteſt, ante offerat, quam ſententia condemnatoria feratur *L. ſi reus paratus 63. ff. de Procurat. Gail. lib. 2. obſ. 102. n. 7. Berlich. d. l. n. 16. Hahn. in obſ. ad Weſenb. tit. de his qui not. infam. n. 9.* (4) Ut condemnatus vel authoritate Magiſtratus vel Judicis vel gratuito vel adhibita proteſtatione ſuper illatis injuriis transſigat & paciſcatur. *Weſenb. Gail. & Berlich. d. l. n. 10. 11. 12. & 24.* (5) Ut reus copiam ſui in judicio non faciat, ſed propter contumaciam condemnare ſe patiatur. *Joh. Zang. de except. part. 2. cap. 1. n. 177.* (6) Ut reus ante litem conteſtatam perperam dicta revocet & ſe coram Judice & Adſeſſoribus declaret, ſe verba illa, quæ ab actore tanquam injurioſa allegantur animo injuriandi non protuliſſe, deque actore non niſi bonum ſcire & ſentire poſſe, Er wiſſe von Klägern nichts alß alles Liebes und Gutes. *Berlich. d. l. Carpz. in pr. crim. quæſt. 97. n. 12.* (7) Ut petat in ſententia exiſtimationem honoris reſervari, quod hodie quilibet Judex ex juſta cauſa facere poteſt, ſi injuriæ non nimis fuerint atroces. *Gilhauſ. in arb. crim. cap. 2. tit. 34. §. 7. n. 15. Berlich. d. l. n. 39.* Inter cætera autem & hæc pro juſta cauſa reputatur, ſi injurians eſt opifex, & in aliquo collegio conſtitutus, tunc enim ei in ſententia exiſtimatio honoris merito reſervatur, quia eſſet admodum crudele, ſi quis propter leviſſimas injurias ex iracundia forte prolatas ſocietate, ordine, collegioque ſuo tanquam infamis ejiceretur. *Weſenb. in Paratit. de injur. n. 18.*

CONCL. XIX.

Quando ſub fidejuſſionis nexu in criminalibus reus è carcere eſt dimittendus, Judex debet attendere, ut dentur fidejuſſores idonei, alias tenetur de Syndicatu. *Jul. Clar.*

Clar. ſentent. lib. 5. §. fin. qu. 46. n. 12. Stratagema autem eſt pro Judice, ſi fidejuſſor notorie non ſit ſolvendo, ut faciat dare approbatorem ſ. collaudatorem, qui illum collaudet & approbet pro idoneo, tunc enim in eventum, quo fidejuſſor exiſtit non ſolvendo, ipſe collaudator tenetur. *L. cum oſtendimus. 4. §. ult. ff. de fidejuſſ. & nominat. tut. Hering. de fidej. c. 8. n. 43. & 44. Oldenkop. in obſ. cr. pr. tit. 3. obſ. 6.*

CONCL. XX.

Nemo regulariter pro alterius ſive delicto ſive debito obligari nedum prægravari poteſt, *L. unic. C. ut nullus ex Vican. pro alien. Vican. debit. ter. Auth. ne fil. pro patr. L. 74. ff. de R. I.* Aſt ſi extraneo in liquido & magno debito, ubi ubi ejus debitor fuit ſolvendo, juſtitia aperte fuit denegata & protracta, pro illo hoc Stratagema eſt, ſi ſcil. ipſi nullum aliud remedium ſuperſit, quo jus ſuum conſequi poſſit, ut à Superiore petat repreſſalias, ut poſſit aliorum perſonas & bona capere, quæ ſunt de civitate vel provincia ejus, qui ipſi juſtitiam aperte denegavit. *Grot. de Jur. Bell. & Pac. lib. 3. cap. 2. n. 4.* Hæ repreſſaliæ videntur quidem iniquæ & prohibitæ, certis tamen circumſtantiis adhibitis & conſideratis eas eſſe licitas defendamus. An autem ille, qui repreſſalias paſſus eſt, habeat actionem, quo ſuum, quod amiſit, recuperare poſſit, *vid. Limn. de J. Publ. lib. 4. c. 8. n. 318.* Aliud adhuc Stratagema eſt in hoc caſu pro extraneo, quo tertius non ita læditur, ſc. ut bona ſui debitoris (ſi forte ille ut mercator aliqua ad extranea loca mittat) arreſtari faciat & ita debitori ſuo judicium mutet, & ad ſuum judicem trahat. Arreſtum enim facit forum. *Magnif. Dn. Mev. part. 1. dec. 238. & in tract. de arreſtis cap. 16. n. 44.*

CONCL. XXI.

Quoniam malitioſi Advocati à quovis gravamine

&

& à quacunque interlocutoria appellare ſolent, ut cauſam principalem in infinitum protrahant, & appellatos miſere & immenſis ſumptibus fatigent, ideoque nonnulli hoc Stratagema ſuggerunt, ut appellatus præveniat appellantem & Judici appellationis per literas, vel ſupplicationem ſtatum cauſæ ſignificet, allegando rationabiles & relevantes cauſas, cur appellatio non recipi, nec appellanti proceſſus decerni debeant. Quod Stratagema rejicit *Gail. lib. 1. obſ. 31.* Aliud tamen longe melius Stratagema eſt, ut appellatus coram Judice appellationis renunciet puncto appellationis, petatque appellantem compelli, ut in cauſa principali omiſſo puncto appellationis ab interlocutoria procedat, cui petitioni, cum ſit æquitati & juri conformis, Judex locum relinquere debet. *Gail. lib. 1. obſ. 136. & ſeqq. Anthon. Fab. in ſuo Cod. lib. 7. tit. de appellat. defin. 26. n. 1. & ſeqq.* Quod Stratagema tamen appellato tantum prodeſt, non etiam appellanti, ſiquidem is, qui ab interlocutoria appellavit, impetrare non poteſt, ut omiſſa appellatione ſuper cauſa principali cognoſcatur, vel ut cauſa apud Judicem ſuperiorem retineatur. *Mynſ. cent. 3. obſ. 79.*

SECTIO 5.

De Feudis.

CONCLUSIO I.

EX duobus in eodem feudo in caſum vacaturi conceſſionem impetrantibus jure feudali præfertur is, qui primus expectativam impetravit. Ubi vero poſterior impetrans ſimul abuſive inveſtitus reperitur, præfertur priori nudam conceſſionem habenti, ſi uterque inveſtitus eſt prior eſt cauſa prius inveſtiti. Ubi vero poſterior

rior inveſtitus poſſeſſionem prius eſt adeptus, potiores ſunt ejus partes, quia in pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis, perinde ac in re duobus vendita ſemper præfertur poſterior, cui res eſt tradita *L. quoties 15. C. R. V.* cum traditionibus demum non nudis pactis transferantur rerum dominia *L. 20. C. d. pact.* In pignore id non obtinet, unde ſi res eadem duobus diverſis temporibus eſt oppignorata, licet poſteriori tradita ſit, tempore tamen prior præfertur. Ut autem poſſeſſio poſteriori vel etiam priori inveſtito nihil proſit nec prioritatem tribuat in feudo, hoc Stratagema traditur: Ut ſcil. curet vaſallus expectativam his verbis ac formulis exprimi ex quibus colligi poſſit, concedentis voluntatem fuiſſe ut utile dominium ſtatim & ipſo jure cum aperitur ad conceſſionarium ſive inveſtitum tranſeat, veluti ſi ſub lege propria authoritate feudum apertum occupandi vaſallus ſibi concedi curet, aut ſi à Domino hoc impetret, ut is in literis inveſtituræ à ſe abdicet, omnem ulteriorem inveſtituram de iſto feudo faciendi, tunc poſſeſſio ab altero inveſtito occupata nihil ipſi prodeſſe poteſt. Nam ex quibus cauſis dominium ipſo jure tranſit vel jus reale ſtatim acquiritur, non eſt locus *d. l. quoties* nec poſterior poſſeſſionem prius adeptus præfertur. *vid. Dn. Mev. part. 4. dec. 78. n. 6.*

CONCL. II.

Etſi hodie recentiore Germaniæ conſuetudine & Patriæ noſtræ moribus ad inveſtituram non eſt neceſſarium, ut ea coram paribus curiæ aut aliis teſtibus fiat, ſi tamen poſterior inveſtitus præferri cupit, hoc adhibere debet Stratagema ut ſcil. inveſtituram coram paribus curiæ ſibi fieri procuret. Nam licet publica ſolennitas non amplius ſit uſu, adhibita tamen effectum quendam

F habe-

habere debet, eum ſcil. quem jus commune publicis actibus addidit qui eſt in prærogativa ut publicè acta præferantur clam & privatim actis *L. ſcripturas 11. C. qui pot. in pign. Dn. Mev. p. 4. dec. 80. n. 3.*

CONCL. III.

Jure communi feudali filius repudiata hereditare Patris feudum paternum retinere minime poteſt *2. Feud. 45.* & quamvis aliqui inter feudum hereditarium & ex pacto & providentia diſtinguant, & ſuperius adductam conſtitutionem non in hoc ſed in illo tantum obtinere ſtatuant, ſicuti eam Auguſtus Elector Saxoniæ *p. 2. conſt. 47.* declarat his verbis: Nach gemeinen Rechten muß der Sohn des Vaters Erbe zugleich mit seyn/ da er die Lehn-Güter von ihm ererben wil / und kan ſich der Erbſchafft nicht euſſern und die Lehne behalten / es ſey denn feudum ex pacto und er thue ſich der Erbſchafft vermittelſt eines gebührlichen inventarii unterfangen/ deßfals kan er das Lehn behalten. Sed hanc diſtinctionem & explicationem nec verbis nec rationi dictæ conſtitutionis feudalis convenire alii latè demonſtrarunt; unde rectius ſtatuitur, filium indiſtinctè ſi feudum velit retinere, etiam hæreditatem Patris adire debere. Idque in Pomerania multo magis obtinet, ubi feuda mixta ſunt & qua ſolutionem debitorum ſeqvuntur feudi hereditarii naturam. Ut autem filius repudiare queat hæreditatem paternam & feudum nihilominus retinere, hoc Stratagema ſolet ſuppeditari, ut ſcilicet filius adeat ſeniorem ſeu dominum feudi, eumque roget ut cum conſenſu agnatorum de novo ipſum inveſtiat, quo caſu ex nova inveſtitura feudum retinere non impeditur, neque ex feudo creditoribus paternis hereditate repudiata aliquid ſolvere tenetur.

CONCL.

CONCL. IV.

Prohibetur vaſallus ſine conſenſu Domini aut agnatorum feudum alii oppignorare aut filiæ in dotem dare, cùm tamen fœminæ feudum habenti marito id in dotem dare interdictum non reperiatur. *2. Feud. 13.* cum priori caſu datio dotis ſit ſpecies alienationis prohibitæ; Efficitur enim dos ipſius filiæ proprium patrimonium *L. 3. §. 5. ff. d. minor. L. 16. ff. d. relig. & ſumpt. fun. L. un. § 15. C. d. rei ux act.* quod poſteriori caſu ſecus ſe habet. Nam etſi conſtante matrimonio maritus revera eſt dotis Dominus, quia tamen id dominium non eſt ſtabile & perpetuum, ſed ſoluto matrimonio revertitur ad mulierem, eoq; reſpectu adhuc mulieris eſſe & in dominio ejus permanſiſſe dicitur. *L. 75. ff. d. jur. dot. L. 30. C. cod.* ideò fœmina marito in dotem dans feudum id alienaſſe dici nequit. Verum ut filia nihilominus per Patrem vel etiam vaſallus mutuam pecuniam accidere poſſit, hoc Stratagema ipſi jura feudalia ſubminiſtrant, ut fructus feudi in dotem det, oppignoret vel antichreſin ſine pignore conſtituat. Hoc enim fieri poſſe eleganter docet *Dn. Mev. diſc. levam. inop. debit. c. 4. Sect. 11. n. 5. 6. & 27.*

CONCL. V.

Vaſallo ex nobili conjuge filium habenti, cum poſt mortem illius ſe continentiæ dono non præditum eſſe ſentiat, nec tamen velit alere concubinam quia id peccatum eſſe intelligit, nec etiam liberis prioris matrimonii ſucceſſionis futuræ conditionem deteriorem facere cupiat, ad utrumque incommodum evitandum hoc ſubminiſtratur Stratagema, ut deſpondeat ſibi aliam mulierem ea lege ut nec ipſa nec ejus liberi ex iſto matrimonio naſcituri amplius quid conſequi debeant quam tempore

nuptiarum dictum fuerit. Et quamvis multi tale matrimonium ad morganaticam contractum ut turpe jurique contrarium judicent, alii tamen & quidem longe plures contrarium ſentiunt. Nec deſunt in jure feudali illius veſtigia, quemadmodum videre eſt in §. *filii nati 2. Feud. 26.* & in ipſa quoque Germania ejusmodi conjugii exempla extare recentiores Auſtriacæ, Bavariæ & Badenſis familiæ caſus oſtendunt *Theod. Reink.* Bibliſche Policey *lib. 3. axiom.*

Concl. VI.

Feudum hereditarium, quod ſine conſenſu Domini fuit alienatum, nec filii, nec agnati revocare poſſunt, ſed illud excluſis tam filiis quam agnatis ad Dominum redit. *Roſenth. in ſynops. feud. cap. 9. concl. 68. n. 7. Berlich. lib. 2. concl. 59.* Eſt tamen elegans Stratagema quo filii & agnati uti poſſunt, quo minus feudum ob alienationem illicitè factam amittant, ſed illud bene excluſo Domino retinere poſſint (1) ſcilicet ſi filii & agnati vaſallum feudum ſine conſenſu Domini vendere velle audientes Dominum requirant, ut is alienationem vel feudi jam alienati traditionem prohibeat & impediat. Hoc caſu ſi Dominus non prohibet in dolo conſtituitur, & ob id lucrum exinde non reportabit. *l. 1. ff. d. dol. Roſenth. d. feud. tom. 1. cap. 9. concl. 68. n. 9. Sonsbeck. tr. d. feud. part. 13. n. 84. Berlich. d. l. n. 18.* (2) ſi fortè filii vel agnati alienationem certò non ſciant, eam tamen metuant & emptorem ignorent, ut tunc illi compareant coram Judice & faciant fieri proclamationem, ne ullus emat feudum, hoc caſu, ſi proclamatione non attenta feudum fuerit alienatum ſine conſenſu Domini alienatio illa filiis & agnatis non nocet. *Roſenth. d. l.* (3) ſi vaſallus in actu alienationis talem proteſtationem adhibeat, ſi ſcil. Domino

pſa-

placuerit, vel ſi Dominus conſenſerit, vel ſalvo jure Domini & non aliter nec alio modo. *Herman. Vultej. d. feud. cap. 11. n. 44. Schrad. eod. tract. part. 9. cap. 1. n. 20. & 21.* Plures reſtrictiones ubi feudum ſine conſenſu Domini alienatum non devolvatur ad Dominum, ſed filiis & agnatis nihilominus ſalvum maneat, *vid. apud Card. Tuſch. tom. 3. pract. concluſ. lib. F. concluſ. 92.*

CONCL. VII.

Quando Vaſallus ære alieno obrutus eſt, nec tamen creditoribus feudum in ſolutum dare vult, filius vero ipſius amplam cum uxore ſua dotem accepit, quæ omnibus creditoribus eſt ſufficiens, pater filio feudum cum onere ſolvendi alienum æs refutare, eaque ratione famæ ſuæ conſulere & filio feudum conſervare poteſt. Etſi enim jure feudali alienatio feudi ſine conſenſu Domini ſub pœna privationis eſt prohibita, filio tamen vel proximo agnato facta ſuſtinetur. *2. Feud. 2. §. 1. & 2. Feud. 14.* Eſt enim ejusmodi alienatio potius refutatio quam alienatio, quæ non eget Domini conſenſu, cujus nihil intereſt, dum feudum retinet una inveſtitus. *Roſenth. de feud. cap. 9. membr. 1. n. 10. ſeq. Dn. Mev. part. 7. dec. 247.* Sed an præmortuo ſine liberis filio, cui facta eſt refutatio, feudum ad patrem, an vero ad Dominum, vel agnatos revertatur, anceps eſt diſputatio? Nobis placet ſententia illorum, qui jus renunciantis ſive refutantis non omnino peremptum eſſe, ſed feudum hoc caſu ad patrem reverti ſtatuunt. Excipitur tamen caſus, ſi omnino h. e. generaliter & in rem ſive in omnem eventum in manus domini facta eſt refutatio, vel etiam, ſi alium de feudo iſto inveſtiri paſſus eſt, quo caſu refutanti ad feudum non dari regreſſum traditur *à Mynſ. 3. obſ. 93. Roſenth. de feud. c. 9. concl. 20. & 21. Rittersh. de feud. lib. 2. c. 2. quæſt. 20.*

CONCL. VIII.

Creditori, cui pro credito feudum eſt oppignoratum ſine conſenſu Domini & agnatarum, hoc ſuppeditatur Stratagema, ut ſcil. curet feudum oppignoratum ſibi tradi, quo caſu antequam de credito ipſi fuerit ſatisfactum, feudum dimittere non tenetur. Etſi enim feudum ſine conſenſu Domini obligari nequit. *Matth. de afflict. de feud. in rubr. de Vaſall. qui contra conſtit. Lothar. n. 4.* traditum tamen juſte retinetur, etiamſi pro credito obligatum non ſit; nec enim ab obligatione ad retentionem valet argumentum negativum, cum facilius longe competat retentio quam actio, & quæ non licet obligare, permittitur retinere. *vid. Dn. Mev. part. 7. dec. 399.*

CONCL. IX.

Alienatio feudi vaſallo plane interdicta eſt, ita quidem ut ſine conſenſu Domini facta ipſo jure nullo habeatur, & vaſallus propter eam feudo privetur, ac Notarius ſuper alienatione feudi conficiens inſtrumentum infamiæ pœna & manus amputatione plectatur. *2. Feud. 52. & 55.* Ad evitandam hanc pœnam pro vaſallo hoc traditur Stratagema ut ante traditionem pœniteat & factam alienationem revocet. Ad privationem enim feudi propter alienationem agi nequit, niſi acceſſerit traditio & dominium actualiter in alium ſit translatum. *vid. Struv. Syntag. jur. feud. c. 13. th. 9. in exeg. n. 4.*

CONCL. X.

Jure feudali aſcendentium nulla eſt ſucceſſio. *2. Feud. 50.* ſive feudum ſit hereditarium ſive novum; qui enim feudum acquirit, ſibi tantum & generi ſeu poſteris ſuis proſpicere voluiſſe creditur, quemadmodum & is qui feudum dat contemplatione accipientis ejusque poſteritatis maſculæ contuliſſe cenſetur. Ut autem aſcendentes

tes quoque in feudo ſuccedere poſſint, hoc ſuppeditatur Stratagema, ut ſcil. contracta fiducia pater filium de feudo à Domino ſuo curet inveſtita, quo caſu præmortuo filio recurret feudum ad Patrem. *Rittershuſ. lib. 1. c. 12. qv. 10.*

CONCL. XI.

Agnatis, qui feudum ſine ipſorum conſenſu alienatum revocare cupiunt, ut non refuſo pretio id poſſint recipere, hoc ſubminiſtratur Stratagema, ut nimirum mortem alienatoris exſpectent & poſt eam revocationem differant, tum enim alienatum feudum recuperare poſſunt, modo alienator nullos habeat filios. His enim relictis non niſi reddito pretio feudum alienatum proximiorem agnatum recuperare poſſe evincit. *c. Titius filios 2. Feud. 26.* Sed an filiis in feudo alienato jus protimiſeos competat, ut reddito pretio præ agnato collaterali recipere poſſint dubiæ quæſtionis eſt? Ut affirmantium rationes hic non excutiam, negativam defendere placet propter manifeſtam diverſitatis rationem. Quod enim agnati collaterales feudum alienatum revocare poſſint, ideo fit, quia non ex perſona alienatoris, ſed primi acquirentis ſuccedunt. *c. his vero deficientibus d. grad. ſucceſſ. in Feud.* Filii autem non tam beneficio primi acquirentis quam mediante perſona Patris ſui ſuccedunt & ab ipſo Patre feudum capiunt, ideoque factam à Patre alienationem tanquam hæredes ratam habere tenentur. *Eguin. Baro ad c. Titius filios 2. Feud. 26. vid. etiam prolixe Biſchium ad d. cap.*

Poſſem quidem adhuc unam atq; alteram concluſionem ex jure feudali adjicere, quia vero ratio temporis habenda, & peregrinatio inſtans id non admittit, ideo filum hic abrumpo.

SOLI DEO GLORIA.